

EDİTÖRLERDEN EDITOR'S LETTER / VON DEN EDITOREN

Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü tarafından, Alevi Bektaşî inancına ve kültürüne bilimsel düzlemde hizmet etmek için ilk kez 2009 yılında okuyucularına sunulan Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi'nin 27. sayısını çıkarmanın mutluluğunu bir kere daha yaşıyoruz. Dergimiz; her geçen gün uluslararası görünürlüğünü artırması, farklı dizinlerce taranması, güncel konu ve çalışmalara yer vermesi, yeni ve genç araştırmacıların akademik çalışmalarına imkân sunması gibi birçok açıdan alana katkı sunmaya devam etmektedir. Bu sayıda da dergimizde bilim camiasına ve literatüre katkıda bulunacak değerli araştırmacıların makaleleri yer almaktadır. Dergimiz, Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü'nün katkıları ve elbette siz değerli okuyucularımızın teşvikiyle gelecekteki sayılarda daha güçlü bir biçimde yoluna devam edecektir.

Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısı; altı özlü makale, iki derleme makale, üç kitap tanıtım yazısı ve bir de sempozyum hakkında bilgilendirme yazısından oluşmaktadır. Dergimizin 27. sayısının ilk makalesi İlgar Baharlı tarafından kaleme alınan "*Sultan II. Bayezid-Şah İsmail Safevi İlişkisine Yakın Tanıklık: Birincil Kaynak Olarak İki Mektup*" başlıklı çalışmasıdır. Makalede; yazıldığı döneme sosyal, kültürel, siyasi açılardan ışık tutan temel tarihî kaynaklara, diplomatik yazışmalara yer verilmiştir. Osmanlı Devleti ve Safevi Devleti arasındaki yazışmaların en önemlilerinden olan Şah İsmail Safevi ile Sultan II. Bayezid arasında gerçekleşen yazışmalar makaleye konu edilmiştir. Şah İsmail'den Erdebil Tekkesi'nin talip ve müritlerine ziyaretleri sırasında kolaylık sağlaması için II. Bayezid'e yazılan ve bu istek mukabilinde II. Bayezid'in verdiği cevabı içeren iki mektubu sunan makale, mektupların değerlendirmesini ortaya koyarak iki devlet arasındaki yazışmaların yeni bir mahiyetle devam edeceğine vurgu yapmaktadır.

İhsan Koluvaçık'ın "*Yeşilçam Sinemasında Aleviliğin ve Alevilerin Örtük Temsilleri*" başlıklı çalışması, bu sayının ikinci özlü makalesidir. Çalışmada Koluvaçık, Türk sinema tarihi boyunca görmezden gelinen ve kendine yer bulmakta zorlanan Alevi Bektaşîlerin 1950'lerin ortasından 1980'e kadar beyaz perdedeki temsilini ortaya koymuş ve yönetmenlerin Aleviliğe yaklaşımlarını betimsel bir biçimde ifade etmiştir. Alevi Bektaşî inancının Yeşilçam sinemasındaki izlerinin arandığı makale, Alevilik Bektaşîlik çalışmalarının disiplinler arası bir çalışmayla sunulduğu önemli çalışmalardan biridir.

Bu sayının üçüncü makalesi Birol Topuz'un kaleme aldığı *“Three Concepts That Are Confused with Each Other in Academia: Alevism, Bektashism, and Shiism”* başlıklı makalesidir. Makalede birbiriyle karıştırılan Alevilik, Bektaşilik ve Şiilik kavramları açıklanmış ve bu inanç sistemleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar tartışılmıştır.

Ufuk Eroğlu'nun kaleme aldığı *“Taşradaki Alevilik Külliyyatına bir Örnek: Şah İbrahim Veli Ocağı Çorum Kolundan Bir Yazma”* başlıklı makale, bu sayıda yer alan dördüncü özlü makaledir. Çalışmada Şah İbrahim Veli Ocağı Çorum kolu dedelerinden Arap Ali Gazioğlu tarafından Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş-ı Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi arşivine verilen el yazması incelenmiştir. Dört kapı kırk makam, müşküller, dinî hikâyelerden müteşekkil olan yazmanın incelendiği makale, Alevilerin ve özelde Çorum bölgesindeki Şah İbrahim Veli Ocağı mensuplarının yazılı bir kaynağını ortaya koyması bakımından Alevilik araştırmalarına önemli bir katkı sunacaktır.

Elif Şahin'in kaleme aldığı *“Velayetnamelerdeki Ezoterik (Batını) Yolculuğun Ritüeller Bağlamında İncelenmesi: Semah, Kurban, Çerağ Uyarma Örnekleri”* başlıklı makale bu sayının beşinci özlü makalesidir. Söz konusu çalışma, Aleviliğin en önemli yazılı kaynaklarından olan velâyetnâmeler ile Alevi ritüellerinin “yol/yolculuk” kavramları bağlamında karşılaştırmalı ve sembolik bir okumasını sunmaktadır. Makalede Alevi cem ritüellerinin temel hizmetlerinden olan semah, kurban ve çerağ uyarmanın velâyetnâmelerde ne şekilde yer aldığı, uluslararası literatürdeki ritüel çalışmalarından da faydalanılarak tartışılmıştır. Alevilik bağlamında oluşturulmuş eserler olan velâyetnâmelerin, inanca dair tüm unsurlarla (ritüel, mit, manzum metinler vb.) karşılaştırmalı ve bütüncül olarak incelenmesi ezoterik inanç sistemlerindeki sembolik okumalar için örnek teşkil etmiştir.

Selçuk Şengül'ün *“II. Mehmet'in İlk Saltanatı Döneminde (1444-1446) Gerçekleşen Hurufilik Kovuşturması ve Edirne Vakası Meselesi”* başlıklı makalesi, yirmi yedinci sayının altıncı özlü makalesini teşkil etmektedir. Hurufilerin II. Mehmet ile kurduğu ilişkileri ve uğradıkları kovuşturmaları dönemin tarihî atmosferi çerçevesinde değerlendirme, Edirne'de gerçekleşen bir dizi olayın bir Hurufî kalkışması ya da isyanı olup olmadığı meselesini tartışma ve bu süreçte yaşananların Hurufilik üzerindeki etkilerini ortaya koyma amaçlarını taşıyan çalışma; bu kovuşturmanın Hurufilerin Bektaşî zümreleri içerisindeki varlığını artırdığını ve hem Hurufiliği hem de Bektaşiliği derinden etkilediğini ortaya koymuştur.

Dergimizin bu sayısında iki derleme makale yer almaktadır. Bunlardan ilki Cengiz Yıldırım'ın kaleme aldığı *“Safeviler Etrafında İleri Sürülen Görüşler, Tartışmalar”* başlıklı

çalışmasıdır. Makalede, Safevilerin ismi etrafında oluşan literatürden yararlanılarak Edebil Tekkesi ile bu tekkenin şeyhleri ve şahları hakkında en çok tartışılan konuların başında gelen Safevilerin soyağacı meselesini tartışmak amaçlanmıştır.

Derleme makalelerin ikincisi, bu sayının ise son makalesi Alican Bulut'un kaleme aldığı "*Alevilerin Gündelik Hayatlarını ve İnanç Dünyalarını Şekillendiren Ritüel: Cem*" başlıklı çalışmasıdır. Makalede Alevilerin temel ibadeti olan cem ritüelinin geçmişteki ve günümüzdeki işlevleri tartışılmış, cemin günümüz Alevi topluluklarının gündelik hayatlarındaki yeri ve işlevi ortaya konmaya çalışılmıştır.

Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi'nin yirmi yedinci sayısında üç kitap tanıtım yazısı yer almaktadır. Bunlardan ilki Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü'nün 25 yılını ve Güllizar Cengiz'in yarım asra yakın hizmet ve gayretleri sırasındaki deneyimlerini kendi kaleminden okuyuculara sunduğu *Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü Yol'a Hizmette 25. Yıl* isimli eser için Bülent Akın tarafından yazılan tanıtım yazısıdır. İkincisi, Bülent Akın ve İlgar Baharlı'nun ortak çalışması olan, bir Kalenderî erkânâmesinin çeviri, inceleme ve değerlendirmesini içeren *Erbâbü't-Tarîk: XVII. Yüzyıl'a Ait Bir Kalenderî Erkânâmesi (Çeviri, Tıpkıbasım, İnceleme)* başlıklı esere Ceylan Erzincan tarafından yazılan tanıtım yazısıdır. Sayının üçüncü ve son tanıtım yazısında ise Seda Sakaoğlu, Didem Gülçin Erdem Kük'ün kaleme aldığı *Alevi-Bektaşî Güllbankları* başlıklı çalışmayı incelemiştir. Son olarak dergimizin bu sayısında, Erdem Akın'ın 16-17 Eylül 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen III. Uluslararası Alevi Ritüelleri Sempozyumu üzerine kaleme aldığı "*Gelenekselleşmenin Eşiğinde: III. Uluslararası Alevi Ritüelleri Sempozyumu (16-17 Eylül 2022)*" başlıklı bilimsel toplantı tanıtım yazısı yer almaktadır.

Editörlüğünü üstlendiğimiz Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi; Alevi Bektaşî Kültür Enstitüsü ve birçok araştırmacının değerli katkıları sayesinde bir kez daha sizlerle buluşmaktadır. Kıymetli araştırmalarını paylaşan yazarlarımıza, değerlendirmeleriyle katkı sunan hakemlerimize, değerli okuyucularımıza; derginin her sayısında mutfakta görev alan yabancı dil editörleri, editör yardımcıları, yayın kurulu üyeleri ve teknik yardımcıları teşekkürlerimizi sunuyoruz. Önümüzdeki sayılarda tekrar görüşmek dileğiyle...

Editörler

Prof. Dr. Ali YAMAN

Doç. Dr. Mehmet ERSAL

Doç. Dr. Bülent AKIN